

## บทที่ 3

### วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่อง “เพลงขอในงานแก้บนเจ้าพ่อเขาแสง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน” เป็นการศึกษาค้นคว้าโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำราและการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Work) โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดในการศึกษา ดังนี้

#### 3.1 การเลือกพื้นที่ในการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้จะใช้พื้นที่ในการศึกษา คือ หมู่ที่ 1 บ้านคำเรือง หมู่ที่ 10 บ้านดอยงาม และหมู่ที่ 12 บ้านทุ่งรวงทอง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน โดยพื้นที่ในการทำพิธีในงานแก้บน คือ หมู่ที่ 10 บ้านดอยงาม และจะเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์จากประชากร 3 หมู่บ้านดังกล่าว เนื่องจากความศรัทธาของคนในพื้นที่และความศักดิ์สิทธิ์ ที่ได้มีการแพร่กระจายไปสู่ท้องที่ต่าง ๆ ในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และต่างจังหวัด จากงานแก้บนที่จัดกันในพื้นที่เล็ก ๆ มีเฉพาะประชากรในหมู่บ้านใกล้เคียงที่ให้ความเคารพศรัทธาเจ้าพ่อเขาแสง มีเครื่องแก้บน คือ หมูและไก่ไม่กี่ตัวจนปัจจุบันใช้หมู 100 กว่าตัว ไก่ 300 กว่าตัว ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาในพื้นที่ดังกล่าว

#### 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

##### 3.2.1 ข้อมูลเอกสาร

ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสารตำราต่าง ๆ ในประเด็นที่สัมพันธ์กับการกำหนดกรอบแนวคิดในเรื่องที่ศึกษา ได้แก่ แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับขอ เช่น ประวัติความเป็นมาของขอ ประวัติขอจากการเลี้ยงผี ทำนองขอ องค์ความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์บทเพลง เช่น แนวทางการวิเคราะห์ทำนอง การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับดนตรีที่ใช้ในพิธีกรรม การศึกษาสภาพทั่วไปของจังหวัดน่านและอำเภอนาหมื่น สังคมวัฒนธรรมของจังหวัดน่าน เช่น ประเพณีสำคัญต่าง ๆ ศิลปวัฒนธรรมการแสดง การละเล่นดนตรี ตลอดจนศึกษาสภาพพื้นที่ที่ใช้เป็นภาคสนามในการเก็บข้อมูล

### 3.2.2 ข้อมูลภาคสนาม

ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง “เพลงซอในงานแก้บนเจ้าพ่อเขาแสง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน” จะใช้พื้นที่ในหมู่ที่ 1 บ้านคำเรือ หมู่ที่ 10 บ้านดอยงาม และหมู่ที่ 12 บ้านทุ่งรวงทอง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน เป็นพื้นที่ในการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยใช้การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องและการเก็บข้อมูลแบบสังเกตการณ์ ใช้การบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึก การบันทึกเสียง และการถ่ายภาพ โดยผู้ให้ข้อมูลจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมในงานแก้บนเจ้าพ่อเขาแสง ผู้ที่ขับซอ ผู้ที่บรรเลงสะล้อ ปิน (ซิ่ง) ในงานแก้บนเจ้าพ่อเขาแสง ดังนี้

3.2.2.1 นายบุญเรือง สารกา

3.2.2.2 นายสม มาร์ด

3.2.2.3 นายคำ คำมูล

3.2.2.4 นางจำเลย ชันไร่

3.2.2.5 นายครีม มาร์ตัน

3.2.2.6 นางจันทร์ทอน คำอ้ายล้าน

3.2.2.7 นายยุทธ คำอ้ายล้าน

### 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.3.1 การศึกษาวิเคราะห์ประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการของเพลงซอในงานแก้บนเจ้าพ่อเขาแสง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ว่ามีประวัติความเป็นมาอย่างไรและมี การพัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง

3.3.2 การวิเคราะห์ลักษณะรูปแบบของเพลงซอในงานแก้บนเจ้าพ่อเขาแสง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน เกี่ยวกับลักษณะการรวมวง ทำนอง ประโยคเพลง เนื้อร้อง เป็นต้น

3.3.3 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของซอในงานแก้บนเจ้าพ่อเขาแสง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ว่ามีบทบาทหน้าที่อย่างไรในงานแก้บนเจ้าพ่อเขาแสง

### 3.4 การนำเสนอข้อมูล

การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง จะนำเสนอในรูปแบบของรายงานการวิจัย โดยแบ่งเนื้อหาเป็น 5 บท ดังนี้

### บทที่ 1 บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา
3. ขอบเขตของการศึกษา
4. ข้อตกลงเบื้องต้น
5. นิยามศัพท์เฉพาะ

### บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ครั้งนี้
2. เอกสารที่เกี่ยวข้อง
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
4. สภาพทั่วไปของจังหวัดน่าน
5. สังคมวัฒนธรรมจังหวัดน่าน
6. สภาพพื้นที่ที่ใช้เป็นภาคสนามในการเก็บข้อมูล

### บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา

1. การเลือกพื้นที่ในการศึกษา
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล
4. การนำเสนอข้อมูล
5. ประวัตินำเสนอข้อมูล

### บทที่ 4 เพลงชอในงานแก้บนเจ้าพ่อเขาแสง

1. ประวัติเจ้าพ่อเขาแสง
2. พิธีแก้บนเจ้าพ่อเขาแสง
3. ลักษณะเพลงชอในงานแก้บนเจ้าพ่อเขาแสง
4. บทบาทหน้าที่ของเพลงชอในงานแก้บนเจ้าพ่อเขาแสง

### บทที่ 5 สรุปและอภิปรายผล

1. สรุปผลการศึกษา
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

### 3.5 ประวัติผู้ให้ข้อมูล

#### 3.5.1 นายบุญเรือง สารกา



ภาพที่ 5 นายบุญเรือง สารกา

ที่มา: นายธนญ มาร์ติน

เกิดเมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2482 อายุ 74 ปี ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 27 หมู่ 12 บ้านทุ่ง  
รวงทอง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ทำหน้าที่เป็นเฒ่าแก่ (ผู้อาวุโส) ในงานแก้บน  
เจ้าพ่อเขาแสง

#### 3.5.2 นายสม มาร์ดี



ภาพที่ 6 นายสม มาร์ดี

ที่มา: นายธนญ มาร์ติน

เกิดเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2470 อายุ 86 ปี ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 30 หมู่ 11 บ้านใหม่  
จัดสรร ตำบลสถาน อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน ทำหน้าที่เป็นนักดนตรี (บรรเลงปี่น/สะล้อ) ใน  
งานแก้บนเจ้าพ่อเขาแสง

### 3.5.3 นายคำ คำมูล



ภาพที่ 7 นายคำ คำมูล  
ที่มา: นายธนญ มาร์ติน์

เกิดเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2496 อายุ 60 ปี ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 38 หมู่ 1 บ้านคำเรือง  
ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ทำหน้าที่เป็นผู้ขับขอลในงานแก้บนเจ้าพ่อเขาแสง

### 3.5.4 นางจำเลย ชันไร่



ภาพที่ 8 นางจำเลย ชันไร่  
ที่มา: นายธนญ มาร์ติน์

เกิดเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2511 อายุ 45 ปี ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 14 หมู่ 12 บ้านทุ่ง  
รวงทอง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ทำหน้าที่เป็นผู้ขับเคลื่อนงานแก้บนเจ้าพ่อเขา  
แสง

### 3.5.5 นายครีมี มาร์ติน์



ภาพที่ 9 นายครีมี มาร์ติน์  
ที่มา: นายธนญ มาร์ติน์

เกิดเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2495 อายุ 61 ปี ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 12 หมู่ 12 บ้านทุ่งรวงทอง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ทำหน้าที่เป็นผู้ไหว้เพื่อกล่าวเชิญดวงวิญญาณร่างทรงคนเดิมที่เสียชีวิตไปแล้วให้มาร่วมงานแก้บนและเป็นผู้ทำหน้าที่เก็บรวบรวมเงินและของที่มาร่วมงานแก้บน

### 3.5.6 นางจันทร์ทอน คำอ้ายล้าน



ภาพที่ 10 นางจันทร์ทอน คำอ้ายล้าน  
ที่มา: นายธนญ มาร์ตัน

เกิดเมื่อวันที่ 28 พฤศจิกายน 2495 อายุ 60 ปี ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 54 หมู่ 12 บ้านทุ่งรวงทอง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาหมื่น จังหวัดน่าน ทำหน้าที่เป็นผู้จัดเตรียมขันต่าง ๆ ที่ใช้ในพิธีแก้บน

### 3.5.7 นายยุทธ คำอ้ายล้าน



ภาพที่ 11 นายยุทธ คำอ้ายล้าน

ที่มา: นายธนญ มาร์ติน์

เกิดเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2511 อายุ 45 ปี ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 20 หมู่ 1 บ้านคำเวียง ตำบลบ่อแก้ว อำเภอหนองฮี้น จังหวัดน่าน ทำหน้าที่เป็นช่างก่อไฟ ตั้งหม้อ ประกอบอาหาร